

CENĂZEANUL

■ ZIAR DE INFORMARE SOCIO-CULTURALĂ ■ Anul III (1995) ■ nr. 5 ■

CRONICA

**VIZITEI PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI, ION ILIESCU
ÎN COMUNA NOASTRĂ (2 iunie 1995)**

Agricole a Banatului a fost un bun prilej de întâlnire cu cei ce au servit și servesc și astăzi înaltul forum de cultură agricolă din această parte a țării.

Momentele următoare s-au consumat la S.C. „ALCATEL” și S.C. „MODATIM” ca în finalul primei zile domnul Iliescu să se deplaseze la Făget unde a tăiat panglica inaugurală a noii primării din localitatea care a devenit recent oraș.

A doua zi, președintele Iliescu a fost oaspetele localității Liebling apoi

Din nou în Cenad, Președintele Ion Iliescu a coborât în fața Consiliului Local.

În zilele de 1 și 2 iunie a.c. președintele României a fost oaspetele județului Timiș.

În prima zi a fost vizitată grădinița nr. 22 din municipiul Timișoara după care înaltul demnitar a depus coroane de flori la monumentul Eroilor căzuți în Revoluția din Decembrie 1989 cât și la monumentul Eroilor care s-au jertfit în cel de al doilea război mondial. Sărbătorirea a unei jumătăți de secol de la înființarea Universității de Științe

După datina străbună este întâmpinat cu pâine și sare.

răspunzând invitației făcute de preotul Ioan Brânzei a vizitat șantierul Bisericii Ortodoxe „Sf. Ștefan” de care va beneficia Parohia 3 Timișoara. Vizitarea Muzeului Banatului a ocazionat lansarea celor trei cărți scrise de președintele țării. După o scurtă întâlnire cu ofițerii din garnizoana militară Timișoara președintele Iliescu a plecat spre orașul Sânnicolaul Mare, unde primarul orașului Ion Lungu l-a informat despre problemele și dificultățile cu care se confruntă urbea.

Cenăzenii „cu mic, cu mare” îl aplaudă, manifestându-și bucuria.

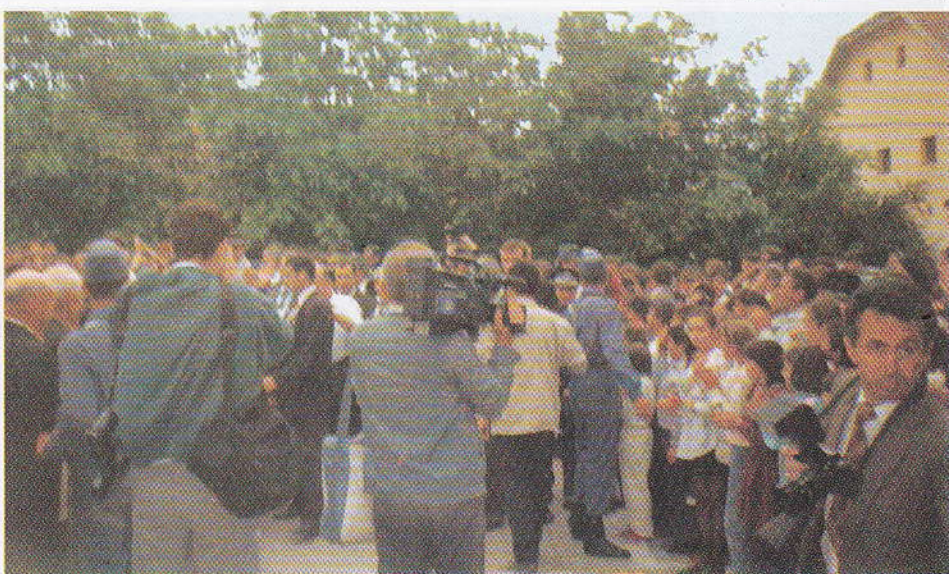

Strângeri de mâini cordiale.

Dorind să revadă o localitate cunoscută cu mulți ani în urmă și de care probabil se simțea apropiat s-a îndreptat spre comuna noastră, Cenad.

În fața primăriei era o mulțime de oameni care-l așteptau încă de dimineața.

La Cenad domnul Ion Iliescu a fost însoțit de Dan Iosif, consilier prezidențial, Gheorghe Fulga, consilier prezidențial, Valeriu Tabără, ministrul agriculturii, Iulian Pușcă, ministru secretar de stat, Ioan George Dănescu, ministru secretar de stat, Diodor

Președintele țării este înconjurat de mulțime

Calban

Întâlniri pline de bucurie cu vechi cunostințe

Înaltul oaspete este invitat în sediul Consiliului Comunal.

Ciurte inginer, manager al fermei 10 Cenad din cadrul "Sinagro" Sănnicolaul Mare, Elena Traus și Mihai Ilisie din partea Camerei Agricole, Petru Verliciov medic, dispensarul uman din comună, Alexandru Ambruș, medic veterinar, Gheorghe Covaci, preot ortodox român, Gheorghe Plavsity, preot ortodox sârb, Daniel Groza preot romano-catolic, Liubomir Popovici directorul școlii din comună, consilierii: Isacov Jivco, Mendebaba Liubomir, Jivici Predrag, Gheorghe Cornut, Selac Miladin și alții.

În cuvântul domnului Matei Viorel au fost prezentate cadrele din comună și

Viorel Matei, primarul comunei prezintă istoricul și situația comunei.

Nicoară, senator de Timiș, Ion Paștiu, prefectul județului Timiș, Viorel Coifan, președintele Consiliului Județean, Ioan Oancea, consilier cu probleme agricole, Ioan Marcu, director S.A. "Sinagro" Sănnicolaul Mare și Ion Lungu, primarul orașului Sănnicolaul Mare.

În fața primăriei a fost întâmpinat de primarul comunei domnul Viorel Matei care l-a condus în sediu unde președintele țării s-a întâlnit și a discutat cu o serie de factori de conducere din comună.

Au fost prezenți: Vasile Târziu, viceprimarul comunei, Ioan Radu, secretarul Consiliului Local, Alexandru

Expunerea primarului este urmărită cu atenție de către oaspeți.

consilierii, apoi a fost făcut un scurt istoric al comunei urmat de probleme ce vizează întreaga comună în plan economic, social, cultural ca în final să se prezinte unele propuneri Președinției și Ministerului Agriculturii.

Cele relatate de domnul primar au interesat pe oaspeți deoarece se aflau într-o comună în care conviețuiesc multe naționalități, specifică din punct de vedere economic zonei de vest a județului.

După această scurtă întâlnire de la Consiliul local, la ieșirea din clădire,

Consilierii comunali și o parte din oaspeți în timpul întâlnirii.

președintele Iliescu s-a adresat oamenilor care l-au întâmpinat din nou cu urale și cuvinte de „bun sosit în comuna noastră”. După cuvintele elogioase la adresa comunei și a oamenilor ei, domnul Ion Iliescu a recunoscut o serie de cetățeni cu care a colaborat în momentele de grea cumpănă a anilor 1970, dar mai ales din 1973 când toate brațele apte din comună au fost prezente pe dig pentru a lupta cu șuvoiul pustiitor al apelor. Momentul a fost emoționant pentru toți cei de față.

În drum spre mașină, președintele țării este condus de gazde și oaspeți. ➤

primi pe președintele țării în gospodăria lor, datorită timpului scurt și predispus spre ploaie a fost aleasă această gospodărie.

Casă de om gospodar, așa cum multe se găsesc în comuna Cenad și în jur, gospodăria lui Gheorghe Perian l-a primit cu sufletul deschis oferindu-i prilejul unor discuții directe pe teme de agricultură. S-au pus întrebări și s-au dat răspunsuri sincere și la obiect.

Vizita a fost continuată cu deplasarea spre frontiera de uscat dintre România și Ungaria unde în viitor se preconizează deschiderea unei vămi. În drum au fost văzute culturile

➤ La ieșirea din Consiliul Comunal, domnul Ion Iliescu adresează cuvinte ce merg la inima cenăzenilor.

Convoiul de mașini s-a îndreptat apoi spre grădinița de copii unde tinerelor vlăstare li s-a oferit daruri din partea președintelui țării la care copiii au răspuns prin recitări de poezii și cântece.

Pornind de la grădinița de copii până la gospodăria țărânului particular Gheorghe Perian, drumul a fost făcut pe jos de întreg alaiul, timp în care președintele țării a fost salutat de cetățenii din acea parte a comunei.

Deși mai mulți țărani individuali sau asociați și-au exprimat dorința de al

La casa gospodarului Gheorghe Perian este așteptat de întreaga familie după cum e obiceiul locului. ➤

Înaltul oaspete gustă din pâinea și sarea oferită de stăpânul casei.

Fiind înainte de sărbătoarea Rusaliilor, după tradiție se pot ciocni ouă roșii.

Asociației agricole „Morisena”, a fermei 10 „Sinagro” Cenad cât și a unor țărani individuali.

După discuții pe domenii tehnice referitoare la deschiderea acestei vămi președintele țării a promis sprijinul său

pentru finalizarea demersurilor de deschidere a trecerii de frontieră.

La înapoiere, în drum spre Sănnicolaul Mare a mai fost vizitată Asociația Agricolă „Morisena”, domnul Ion Iliescu exprimându-și regretul că nu a putut vizita și alte gospodării ale țăranilor din comună.

Aici a fost întâmpinat de președintele acestei asociații domnul Matei Viorel și de întreg consiliul de administrație.

Înaltul demnitar s-a arătat interesat față de felul cum asociația s-a înființat, cum a funcționat de atunci până în prezent, despre sistemul de retribuire, felul în care se valorifică produsele, gradul de mecanizare la care s-a ajuns, dar mai ales modul cum se realizează protecția socială a țăranilor. La unele probleme a răspuns domnul Valeriu Tabără, ministrul agriculturii dar majoritatea au fost elucidate de către președintele asociației.

În final șeful statului a apreciat pozitiv activitatea din comună pe toate planurile, buna conlucrare dintre consiliul comunal și executiv. A afirmat că a rămas plăcut surprins de dezvoltarea economică puternică în scurta perioadă care s-a scurs; a apreciat pozitiv felul în care a fost prezentată istoria milenară a acestei localități, felul în care oamenii de diferite naționalități au conviețuit pașnic de-a lungul istoriei, iar în final a promis că va satisface dorința cenăzenilor de a deveni comuna lor oraș care cândva se numea „urbs Morisena”.

Înainte de a părăsi comuna președintele României și-a amintit de localitatea noastră pe care a vizitat-o și a trăit alături de cenăzeni clipe frumoase, dar și clipe grele în timpul celor două inundații.

Timpul își va scurge clipele sale ca Mureșul apele lui, dar aceste momente de sărbătoare nu se vor șterge nicicând din memoria oamenilor, iar personalitatea președintelui țării – omul care cu ani în urmă a fost alături de ei, ajutându-i cu calm și competență să învingă apele ce amenințau să șteargă comuna din fața lor, pe omul de azi deschis către semenii lui, gata oricând să asculte pe fiecare, să aibă un sfat sau o vorbă bună, să trezească speranțe în cei pe care-i întâlnește – nu va fi uitată nicicând.

Redacția

ECOURI

LA VIZITA PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI, ION ILIESCU ÎN CENAD

Pentru comuna Cenad, ziua de 2 iunie a.c. a fost o adevărată zi de sărbătoare.

Președintele României, domnul ION ILIESCU a revenit în localitatea noastră pentru un scurt timp. Am spus "revenit" deoarece personalitatea înaltului demnitar pentru mulți cenăzeni este bine cunoscută.

Am încercat în cele ce urmează să grupăm – post festum – unele păreri a celor care l-au cunoscut în clipele grele ale inundațiilor, sau cu alte ocazii, când domnul Ion Iliescu era în județul Timiș.

Asigurăm cititorii că ne-am străduit să păstrăm autenticitatea și exactitatea afirmațiilor celor cu care am stat de vorbă.

Spațiul nu ne-a permis să încredințăm tiparului și alte gânduri ale altor cenăzeni cărora le cerem scuze.

GHEORGHE DORAN

VIOREL MATEI

primarul comunei

depășească într-un mod foarte pașnic și civilizat marile transformări economice, sociale, politice. Astfel au procedat și în timpul de după Revoluția din decembrie 1989, când nu s-a distrus nimic din

ceea ce a fost durat înainte; nu a fost clintită nici o cărămidă de la locul ei. Ar mai putea fi modul exemplar de conlucrare și colaborare dintre executiv și consiliul local despre care cred că președintele

– Vizita domnului Ion Iliescu – președintele României – în județul Timiș era cunoscută încă din timp. Din presă se știa că cel mai vestic punct ce va fi atins este orașul Sănnicula Mare. Spre surprinderea noastră am aflat că președintele țării a ținut să "revadă" și comuna Cenad. Care credeți că ar fi motivul/motivale ce l-au determinat să-și prelungească traseul?

– Unul dintre motive cred că-i de ordin sentimental. Dorința de a revedea localitatea Cenad în care cândva a mai fost și probabil s-a simțit bine. Apoi, cred, că l-a atras hărnicia concetățenilor noștri, oameni muncitori, bine echilibrați și totdeauna realiști în fața fiecărui moment istoric. Ei au știut și știu să

Discuții prietenești ca între cunoștințe vechi.

țării era în cunoștință de cauză. Mai ales că el se repercutează favorabil în folosul cetățenilor care formează cel de al treilea participant la bunul mers al comunei. S-ar putea un alt motiv să fie prosperitatea economică, socială, culturală a localității în ultima perioadă de timp în comparație cu alte localități din jur unde adaptarea la cerințele noii economii de piață s-a făcut greoi și în sincope. Ar putea, și nu în ultimul rând, ca un motiv să fie modul armonios de conviețuire a cetățenilor noștri de diferite naționalități care se consideră dintotdeauna cetățeni ai României.

– Deși sunteți încă tânăr, risc o întrebare: înainte, în perioada când domnul Ion Iliescu a fost în județul Timiș și implicit în Cenad l-ați întâlnit cumva? Dacă da, unde? cu ce ocazii?

– La ședințele de instruire pe plan local.

– Ce v-a surprins la dumnealui?

– M-a surprins, la ora aceea felul tăios de a critica sistemul comunist. Vocea Americii și Europa Liberă erau mai îngăduitoare cu acest sistem. Încă de atunci am văzut un mare politician anti-comunsit.

– Recent, ați fost un timp în preajma președintelui țării. Cu ce impresii ați rămas?

– După 22 de ani m-am întâlnit cu președintele țării care prin felul său de a fi dă dovadă de un politician de excepție dublat de un om cu multă, foarte multă omenie.

FLORICA BLAJ

– învățătoare

– Sunteți de mult timp învățătoare în comuna noastră. A fost o perioadă când domnul Ion Iliescu a mai fost la noi în Cenad. Când și cum l-ați cunoscut?

– Momentele în care l-am întâlnit aș putea să le împart în două categorii: indirecte și directe. Fiind mulți ani directoare de cămin cultural am participat la foarte multe

La intrare în S.C. „Morisena” la fel este întâmpinat de cenăzeni primitor.

instruiri. Câteva dintre acestea au beneficiat de prezența domniei sale. Îmi aduc aminte că în intervențiile dumnealui nu a vorbit niciodată despre politica internă a țării ci numai despre politica internațională. Chiar ne miram de acest lucru. L-am reîntâlnit când, fiind prin Cenad a vizitat „satul de vacanță” ridicat, cu aportul material al părinților, în pădurea comunei. S-a arătat încântat de idee cât și de felul cum a fost pusă în practică. Atunci am putut sta de vorbă direct și astfel am aflat părerile domniei-sale. L-am întâlnit din nou cu ocazia inundațiilor din 1970 și 1973. Mai ales ultima a distrus foarte mult din acel „sat de vacanță”. Atunci, când priveam spre locul unde se aflau sub apă casele satului nostru de vacanță s-a apropiat de mine recunoscându-mă și m-a întrebat dacă îmi pare rău după ceea ce strădania părinților din Cenad a realizat pentru vacanțele copiilor lor. Am văzut atunci în ochii domniei sale o undă de tristețe adâncă. Suferea alături de noi. Tot cu acest prilej, înainte ca Mureșul să iasă din matcă, școala a venit în ajutorul țăranilor și a recoltat zarzavaturile semănate între râu și

dig. A arătat atunci o grijă părintească elevilor care strângeau în grabă recolta.

– La recenta vizită a președintelui țării în Cenad ați fost prezentă în fața primăriei. Cu ce impresii ați plecat de acolo?

– Minunate, aș putea zice. După atâția ani m-a recunoscut din mulțime și a dat mâna cu mine astfel am putut schimba câteva cuvinte. Și-a adus aminte și mi-a spus „învățătoarea”. Chiar dacă totul a durat câteva clipe am simțit că omul Iliescu a rămas același, egal cu sine însuși tot timpul.

TUDOR PLOSCARU

– locotenent colonel în rezervă

– Când ați fost ofițer activ, ați avut ca zonă de acțiune porțiunea de frontieră Cenad-Kerestur-Beba Veche. În acel timp deseori ați avut ocazia să vă întâlniți cu domnul Ion Iliescu, actualul președinte al țării noastre. Ce puteți să-mi relatați despre aceste scurte întâlniri?

– Pe domnul Ion Iliescu l-am întâlnit de multe ori în acel timp.

Dar cel mai bine mi-l amintesc din timpul inundațiilor (1970 și 1973) când frontiera cu Ungaria nu mai era talvegul râului Mureș ci digul din preajma comunei. Momentele erau de-a dreptul dramatice mai ales în 1973 când digul a trebuit înălțat urgent cu 3-4 rânduri de saci cu pământ. În acele clipe de cumpănă domnul Iliescu a fost alături de noi deoarece o mică spărtură în dig ar fi permis inundarea tuturor localităților până la Beba Veche. Am întâlnit atunci în persoana domniei sale pe specialistul bine pregătit stăpân pe situație și pe nervii săi. Calmul de care a dat dovadă atunci îl caracterizează și în prezent. Această stăpânire de sine a fost benefică pentru noi cei din jur mai mult decât orice.

— În ce alte ocazii l-ați mai întâlnit?

— Răspunzând de un segment important din frontiera statului nostru, deseori în deplasările mele în zonă am avut ocazia să-l întâlnesc.

— Ce ați remarcat atunci la domnia sa?

— În cel mai relevant caz, interesul dumnealui pentru misiunile trupelor de grăniceri specifice zonei de responsabilitate. Apoi interesul pentru felul în care trăiesc ostașii și cadrele din subunitățile de pe frontieră.

— La recenta vizită în Cenad, ați avut cinstea să vă recunoască și să dați mâna cu dumnealui. Ce ați remarcat acum la președintele Ion Iliescu?

— A rămas același om ca cel de acum 24 de ani, deschis spre oameni și cu multă înțelegere față de ei.

Dr. POPESCU CONSTANTIN

— medic primar, actualmente pensionar

— Domnule doctor, ați fost medic în comună și șeful dispensarului uman o perioadă îndelungată. În această bucată de vreme l-ați întâlnit pe domnul Ion Iliescu?

— Am fost în preajma domniei sale mai ales în timpul celor două inundații (1970 și 1973). În 1971 l-am cunoscut la ședințele de co-

mandament unde trebuia, normal, să fiu prezent. Mi-a părut un om deosebit prin faptul că în timp ce ceilalți conducători nervoși, foloseau tonul de comandă, dur și aspru, domnia sa era calm. Ca specialist explica cu răbdare, pe înțelesul tuturor celor care-l ascultau. Afară, pe dig era apropiat de toți cei care munceau la consolidarea digului. În anul 1973 când a fost cea de a doua inundație am fost mai apropiați deoarece în localitățile din jur au apărut epidemii cu bolile specifice acestor împrejurări. În acele momente l-am avut ca oaspete la dispensarul uman unde am putut discuta direct rezolvarea problemelor ce ne presau. M-a impresionat plăcut competența profesională a domniei sale dar mai ales felul în care am decis măsurile profilactice. Vădea o mare grijă față de întreaga comunitate.

— Recent (2 iunie a.c.) ați avut ocazia să-l reîntâlniți la noi în comună. Cu ce impresii ați rămas?

— A rămas același om deschis față de cei din jur. A dat mâna cu toți cei prezenți. Nu am simțit prezența unui șef de stat ci prezența unui om pe care funcția nu a reușit să-l schimbe.

GHEORGHE PERIAN

— țaran particular din comună

— Cu ocazia vizitei făcute de șeful statului român în comuna noastră ați fost „o gazdă” foarte primitoare al înaltului oaspete. Vă întreb l-ați mai cunoscut înainte pe domnul Ion Iliescu deoarece unele ziare v-au acordat titlul de prieten al domniei sale?

— Povestea este cu totul altfel. Când s-a anunțat vizita domniei sale în comuna noastră, mai mulți țărani din Cenad ne-am dus la primărie ca să ne arătăm dorința de a-l primi pe președintele țării ca oaspete, chiar pentru câteva clipe, în gospodăria noastră. Se pare că eu am avut norocul să fiu ales. L-am întâlnit pe domnul Ion Iliescu cu mulți ani în urmă (1973) la kilometrul 7 al digului. Acolo, în acele momente, era un punct

fierbinte deoarece Mureșul ieșit bine de tot din matcă încerca, și în parte a reușit, să se infiltreze prin dig. Eram o mulțime de bărbați care protejam digul aruncând în apă saci cu pământ. Și aceasta zi și noapte. Atunci l-am văzut fiind prezent și discutând foarte calm cu oamenii. Toți din jur erau nervoși. Poate și puțin înspăimântați (cine nu era atunci?). Domnia sa a fost calm și ne explica cum să îndepărtăm pericolul. În acele clipe nu am putut să ne împrietenim. Prieten? Da. L-am simțit de atunci pentru că el ne ajuta direct și știți proverbul românesc că „prietenul la nevoie se cunoaște!”.

— Astăzi, după ce ați putut schimba câteva cuvinte cu ce păreri ați rămas?

— Venirea dumnealui în gospodăria familiei mele m-a onorat și m-a bucurat nespun de mult. Ce pot să vă spun? A rămas același om calm, binevoitor, a ascultat pe fiecare cu răbdare, mi-a răspuns la toate întrebările în așa fel încât să înțeleg totul foarte bine. Am să păstrez ziarul „Cenăzeanul” ca să vadă copiii, nepoții și strănepoți că „moșul” lor a stat, pentru puțin timp, la masă cu un om, un om adevărat care era atunci în fruntea țării noastre pentru care „moșul” lor a luptat s-o elibereze în cel de al doilea război mondial.

IONEL CRĂCIUN

— șef sector O.R.I.F. Cenad

— Domnule Ionel Crăciun, vă cunosc de mulți ani ca angajat al acestei instituții. Cred că sunteți cel mai vechi șef de sector. În acest timp comuna noastră a avut de luptat cu Mureșul ieșit din matcă de două ori: în 1970 și 1973.

— Ați uitat cea de a treia inundație din 1975, care a fost mai mare. Dar după două inundații într-o perioadă foarte scurtă a treia a trecut mai neobservată deși a fost cea mai mare. Nu s-a făcut caz mare deoarece eram mai bine pregătiți.

— Voiam să vă întreb: în timpul acestor inundații în comuna noastră...

era prezent și domnul Ion Iliescu. Imposibil să nu-l fi întâlnit.

– Fiind șeful sectorului de Mureș cuprins de la kilometru 0 (lângă ieșirea din țară a râului) și kilometru 30 (lângă localitatea Igrăș) în aceste împrejurări domnul Ion Iliescu era aproape zilnic prezent în sediul sectorului unde se țineau ședințele de comandament. Venea întotdeauna cu șefii mei.

– Ce ați remarcat în timpul acestor scurte vizite?

– M-a impresionat omul. Se putea discuta liniștit cu el. Doi șefi care să nu dea indicații am întâlnit în toată cariera mea. Unul a fost domnul Ion Iliescu. În ședințele de comandament, niciodată nu și-a impus punctul de vedere. Discuțiile se purtau liber. Se interesa permanent de situația materială a oamenilor, de măsurile de apărare ce erau necesare. Pe atunci se lucra cam „după ureche” pe baza unei tradiții statuată prin 1940. De atunci nu se mai făcuse nici un studiu deși multe se schimbaseră. Eram depășiți de situație pentru că eram depășiți de timp. În afară de problemele tehnice îl interesa mai mult protecția oamenilor, sistemul de iluminat pe dig și în jur, hrana, apa potabilă etc. Toate acestea erau raportate și urmărite zilnic. Aș mai adăuga un amănunt care îl singularizează. În acele zile când mai toți „șefii” umblau în șalopete și cizme de cauciuc, deși nu făceau nimic care să-i murdărească (asta pentru impresia ce doreau s-o creeze), domnul Ion Iliescu venea într-o „Volgă” neagră, cămașă și costum negru, pantofi simpli în picioare. Nu prin haine se apropia de oameni ci prin vorbă.

– Ce om ați întâlnit în recenta vizită făcută în comuna noastră?

– Dacă nu ar fi șuvițele de păr încărunțite, același om care a fost cândva la noi. De aceea cenăzenii l-au stimat și de aceea au lipsit acele slogane „antiprezidențiale”. Da, pentru că concetățenii noștri au fost, sunt și vor fi întotdeauna cu picioarele pe pământ. Ei au învățat să fie respectuoși față de cei care-i respectă.

ANUICHI GHEORGHE

Șeful stației C.F.R. CENAD

– Sunteți cenăzean „get-beget”. E imposibil ca într-un anumit timp, mă refer la perioada anilor 1970-1975, să nu-l fi întâlnit prin comuna noastră pe domnul Ion Iliescu.

– În acea perioadă eram impiegat de mișcare în stația Cenad și-mi aduc bine aminte cum, în timpul inundațiilor, gara era plină cu vagoane de călători și marfă. În acea perioadă l-am văzut pe domnul Ion Iliescu la noi în comună în cadrul ședințelor de comandament la care participam ca reprezentat al C.F.R.-ului. După aceea întâlnirile s-au repetat și în alte împrejurări.

– Ce impresie v-a făcut omul Ion Iliescu?

– Cum să vă spun?! M-a impresionat la dumnealui în primul rând calmul și stăpânirea de sine. Într-un context de alertă maximă când, fie vorba între noi, se dădeau dispoziții care se băteau cap în cap, când majoritatea „șefilor” alergau și vociferau ca să dea impresie de participare la acțiune, domnul Iliescu vorbea liniștit cu fiecare, asculta calm opiniile tuturor, iar intervențiile dumnealui erau întotdeauna la obiect. Niciodată, în aceste momente, la ședințele de comandament nu l-am văzut neliniștit, vorba îi era temperată. Ceea ce îl preocupa îndeosebi foarte mult era situația oamenilor în cazul în care digul din jurul comune iar fi cedat. Pentru fiecare caz în parte cerea lămuriri amănunțite obligându-te să cunoști foarte bine problemele. Eram obișnuit cu mulți șefi ierarhici care, de multe ori, nu reușeau să pătrundă în esența problemelor și se opreau la aparențe. Cauzele care le generau, finalitatea lor sau modalitatea de rezolvare a lor le erau străine. În aceste situații indicau niște rețete

gata făcute lipsite de specialitate, primite probabil de la cei mai sus ca ei. Ori discuțiile cu domnul Ion Iliescu contrastau puternic cu cele purtate cu alții.

– În discuție pe care le-ați purtat cu domnia-sa, poate puține la număr și scurte ca durată, ați simțit vreodată nevoia de a vă reține?

– Asta-i altă problemă. În general discuția cu un superior creează o stare de tensiune. De multe ori mi-au părut aceste discuții ca o partidă de pescuit în care pescarul era „șeful” și peștișorul subordonatul. Întrebările superiorului conțineau o doză apreciabilă de momeală pe care subordonatul trebuie să o descopere rapid și s-o evite. În asemenea discuții totdeauna se păstra o distanță, era o veșnică pândă din ambele părți. Scurtele discuții cu domnul Iliescu pierdeau această caracteristică. Ele erau deschise, aproape amicale. Aveai impresia că discuți cu un prieten cu care ai copilărit. Le lipsea acea distanță despre care v-am vorbit mai înainte.

– Recent, președintele României, domnul Ion Iliescu a vizitat Cenadul. În scurtul răgaz al vizitei l-ați reîntâlnit? Ce impresie v-a făcut? Ați observat vreo schimbare în felul de a fi al domniei-sale?

– Să vă spun drept, am participat la acea întâlnire din curiozitate. Doream tocmai să văd dacă funcția sau timpul schimbă omul.

– Și ce-ați observat?

– În cazul domniei-sale nu am putut observa nici măcar o umbră de schimbare. A rămas același pe care l-am cunoscut cu mulți ani în urmă. Primirea caldă făcută de cenăzeni se datorează tocmai acestei deschideri a dumnealui către oameni și tot ce-i omenesc. Comuna noastră nu a fost vizitată de un așa înalt demnitar din perioada interbelică. Evenimentul, normal, are o încărcătură istorică pentru fiecare cenăzean. Fie el „get-beget”, cum m-ați caracterizat sau stabilit în comună în ultimul timp.

AUTORII ȘI CĂRȚILE LOR

ÎNSEMĂNĂRI PE MARGINEA CĂRȚII: ION ILIESCU, „REVOLUȚIA TRĂITĂ”

„Revoluția trăită”, cartea domnului Ion Iliescu, președintele României, tipărită la începutul acestui an în Editura redacției publicațiilor pentru străinătate poposește în mâna cititorilor într-un moment în care lucrurile încep să intre în cursul lor firesc, pozițiile să se clarifice. Ori apariția volumului tocmai această menire o are.

În primele momente după decembrie 1989, mijloacele de informare în masă române (și străine) s-au lansat într-o campanie virulentă în care se puneau întrebări și se ofereau răspunsuri care mai de care mai „originale”. Libertatea de exprimare fiind asigurată prin dispariția cenzurii, asupra cititorilor, telespectatorilor și a radio-ascultătorilor s-a declanșat un bombardament informatic acerb (în unele cazuri atingând absurdul) de pe toate pozițiile și din toate punctele cardinale. Pentru a-și câștiga aderenți (nu numai din interes material, în majoritatea cazurilor din interese politice) campania declanșată încerca să excite și să împingă judecata maselor spre teluri de multe ori ascunse și meschine.

Contestarea Revoluției române (a fost o revoluție, o contrarevoluție sau pur și simplu o „lovitură de palat?”), legitimitatea noul puteri

provizorii, a fost sau nu a fost cerută o intervenție militară sovietică în acele clipe de cumpănă de către noua conducere, procesul și condamnarea cuplului Ceaușescu cât și problema existenței sau inexistenței teroriștilor formau buchetul de teme preferate de unele publicații atunci. Unele dintre acestea continuă sub o altă formă să treneze și în prezent.

Cartea fiind, în ultimă instanță, o redare exactă a stenogramei convorbirii președintelui țării, domnul Ion Iliescu, cu membrii Comisiei senatoriale pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989, elucidează cu lux de amănunte, toate la obiect, tocmai aceste probleme care au frământat și continuă să frământă o bună parte a celor care au traversat conștient această perioadă.

Stilul direct al dialogului purtat, nu o dată fără menajamente dar în limitele urbanului, dă cărții un plus de originalitate și farmec nu lipsit de atractivitate asemeni unei piese de teatru. Duelul fin de idei materializat în replici și contra-replici pline de capacane, am putea zice, apropie cartea de literatura polițistă de cea mai bună calitate.

Pe parcursul celor aproape nouăzeci de pagini sunt demolate cu miză fantomele care

bântuia gândirea noastră în acele timpuri. Rând pe rând cititorului îi sunt oferite explicațiile unor atitudini, acțiuni sau informații, explicații bazate pe autenticitate. Contrafacerea fiind exclusă din start.

Dialogul Comisiei senatoriale cu președintele țării a avut loc după ce prin fața ei au trecut o serie de personaje importante ale Revoluției române din decembrie 1989. Aceștia au făcut declarații nu lipsite de arbitrar deoarece nu dețineau cele mai autentice informații. Tot ce au declarat aceștia a fost colanțat cu ceea ce susținea domnul Iliescu, lucru care nu rare ori a pus comisia în dificultate când încerca elucidarea lor.

Oricum, lipsind intervenția ulterioară a autorului sau a editorilor cititorului i s-a lăsat liberul arbitru în interpretarea textului. Personalitatea sa se transformă în judecătorul faptelor, ideilor și atitudinilor cuprinse în paginile cărții. Nimic nu pare tendențios, lipsește cu desăvârșire orice încercare de canalizare a judecăților lui spre un țel preconcepțuit.

Gestul domnului Ion Iliescu, președintele României de a da curs invitației Comisiei senatoriale și de a se prezenta în fața ei fără nici o reticență, modul deschis de participare la dialog oferit de părți aruncă o umbră neplăcută asupra altor „participanți” la Revoluția română din 1989 care au refuzat și refuză în continuare să se prezinte ca parte a unui dialog similar ori eschivarea subtilă a lor pe motive mai mult sau mai puțin plauzibile. Cartea se constituie ca un cap de acuzare a lășității lor. Acum și aici trebuiau să fie prezente opiniile lor.

Atașarea la finalul cărții a unor mesaje și alocuțiuni rostite cu ocazia aniversării a cinci ani de la Revoluția română din 1989 de către președintele țării noastre este o reușită a editorilor. Cele două mesaje și cele două alocuțiuni urmate de cele cinci anexe întregesc conținutul cărții îmbogățindu-l ideatic și sporindu-i autenticitatea.

„Timișoara a transmis întregii țări semnalul revoltei, marcând începutul Revoluției române” – mesaj adresat orașului martir Timișoara cu ocazia acestei aniversări atestă recunoașterea importanței mișcării declanșate aici în decembrie 1989. El este urmat de altul adresat întregii țări cu ocazia aceleiași aniversări. Ambele mesaje se prezintă ca o completare a celor afirmate în paginile anterioare reluând și nuanțând o parte din ideile emise în fața Comisiei senatoriale.

Cele două alocuțiuni: „Armata și-a făcut datoria față de țară apărând revoluția” rostită cu ocazia lansării cărții „Armata română și Revoluția din decembrie 1989 (22 decembrie 1994)” și „Eu cred că în decembrie 1989 România a trăit un moment de o excepțională coeziune națională” rostită în Parlamentul României cu ocazia ședinței aniversare a acestui eveniment sunt alte intervenții ale șefului statului român cu diferite ocazii. Ele sunt legate perfect de tema principală a cărții.

Publicarea într-o notă finală a celor cinci anexe care aduc în fața cititorului acte oficiale circumscrise perfect în perimetrul tematic al cărții sporesc doza de autenticitate a afirmațiilor președintelui Iliescu făcute în fața Comisiei senatoriale confirmând perfect afirmațiile acestuia.

Deoarece, probabil, timpul scurs de atunci a diminuat prezența lor în memoria cititorilor, gestul editorilor cărții ni se pare salutar.

Cartea privită în ansamblu este o reușită deplină a editorilor fiind un autentic exercițiu de rememorare a evenimentelor de atunci, o rememorare destinată clarificării cititorilor asupra Revoluției române din 1989, asupra caracterului ei, a forțelor care au declanșat-o, cauzelor ei obiective, a scopului urmărit dar mai ales asupra omului din centrul ei: Ion Iliescu.

Dacă luăm în considerare și prețul aproape modic al cărții ea este accesibilă majorității populației și merită să fie citită de către cei interesați.

Lector

ION ILIESCU REVOLUȚIA TRĂITĂ

– stenograma convorbirii cu membrii comisiei senatoriale pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989

– mesaje și alocuțiuni la a cincea aniversare a Revoluției Române

ITINERAR CENĂZEAN

SOCIETATEA AGRICOLĂ

„MORISENA” - CENAD

Orice itinerar este delimitat de două puncte extreme: unul de pornire și, la celălalt capăt, un punct de sosire.

Pentru cel ce se încumetă să străbată Cenadul, punctul inițial nu poate fi altul decât Societatea Agricolă „Morisena”.

Înființată în anul 1991, prin libera voință a membrilor ei, pornește la drum cu un patrimoniu format din două tractoare și un camion. Prin asocierea celor 1006 proprietari de pământ, în urma aplicării Legii 18 din 1991, unitatea dispune de 1200 ha pământ arabil. Forța activă de muncă este asigurată de cei 113 membri neproprietari de pământ care sunt retribuiți în conformitate cu statutul societății.

Începuturi modeste.

Situația este agravată de un an neprielnic. Seceta anului agricol 1991-1992 dijmuieste nemilos producțiile. În acel an de cumpănă, un hectar produce 2100 kg de grâu, 2600 kg orz sau 1600 kg de floarea-soarelui.

Producții rar întâlnite în Cenad.

Pe măsura realizărilor, sunt în acel an și veniturile membrilor asociați: 180 kg de grâu, 60 kg de orz, 4 kg. zahăr, 4 kg de ulei de floarea-soarelui și 10.000 lei este tot ce au primit aceștia pentru un hectar introdus în asociație.

A fost un an greu.

Unii dintre membri asociați (puțin la număr) mai „slabi de înger” își amintesc de retribuția din fostul C.A.P. și cer retragerea pământului din asociație. Fiind nesemnificativ, nu primejduiau cu nimic situația

financiară și funciară a asociației, așa că adunarea generală le aprobă ieșirea din asocierie.

Cei curajoși și lucizi rămân.

Organele de conducere, după îndelungi dezbateri ajung la concluzia că este necesară achiziționarea de utilaje, îngrășăminte, ierbicidele într-un cuvânt o recapitalizare a societății agricole. Pentru aceasta se apelează la credite agricole. Mărime creditelor îi sperie pe cei neîncrezători dar ele bine administrate au în final un efect benefic asupra situației economice a unității.

Anul următor (1992-1993) este un an bun. Sunt returnate creditele, iar membri asociați primesc ca dividende cantități de produse duble față de anul anterior. Acestea ca venituri directe. Dar ei beneficiază indirect și de creșterea valorii de patrimoniu a unui hectar introdus. În plus 10% din venitul net realizat este alocat pentru fondul social.

Parcul de mașini și utilaje agricole crește simțitor. Apar în el tractoare, pluguri, discuri semănători, combine de recoltat păioase.

Prin aceste investiții în mijloace de producție conducerea unității dovedește o gândire economică matură, un înalt profesionalism în materie.

În felul acesta, asociația își câștigă independența tehnică în primul rând. De acum nu „mai stă la rând” pentru a obține utilajele necesare. Le are în propriul ei parc. Își formează și-si selectează corpul propriu de mecanizatori. Lucrările

cunosc salturi mari în ceea ce privește calitatea lor, sunt executate în perioada optimă, lucru care duce la însemnate sporuri de producție. Acestea transformate în lei acționează favorabil asupra situației economice a unității și implicit asupra veniturilor directe și indirecte ale membrilor asociați. În același sens acționează și economiile obținute prin reducerea costurilor de producție în urma folosirii parcului propriu de mașini. Executând lucrări agricole și pentru alți țărani din comună la prețuri mai mici, veniturile se rutunjesc serios.

Așa se explică că, începând cu acel an, se simte un aflux de suprafață și de membri asociați rar întâlnit în jur. De la cele 1200 ha, inițiale astăzi Societatea Agricolă „Morisena” dispune de o suprafață „în lucru” aproape de 4000 ha. Simultan crește numărul membrilor asociați. „Verba docent, exempla trahunt” (cuvântul învață, exemplul convinge”) ziceau strămoșii noștri latini. Cât adevăr cuprind aceste cuvinte este demonstrat peste milenii de situația economică actuală a unității.

Se cuvine să arătăm aici că timpul fărâmițării pământului în parcele mărunte, muncite cu mijloace arhaice a trecut de mult.

Folosirea agregatelor și a tehnologiilor moderne, de ultimă oră, reclamă suprafețe întinse. De acest lucru a ținut seamă conducerea asociației și de aceea a „câștigat pariul cu agricultura”. Numai cele 1200 ha cu grâu și cele 510 cu orz au permis ierbicidarea folosind aviația utilitară. Nu se poate închipui aplicarea unei astfel de tehnologii pe o tarla fărâmițată și pestriță prin cultivarea ei cu tot felul de culturi.

Folosirea aviației utilitare în îngrășarea și ierbicidarea culturilor de către Societatea Agricolă „Morisena” a facilitat sporuri însemnate de producție prin eliminarea călcărilor succesive a recoltelor de către utilajele folosite în mod „clasic”. În plus prin acest procedeu s-a asigurat o împrăștiere

REALIZĂRI EDILITARE

1. Drumuri de acces colaterale

Periplul în comuna noastră obligă vizitatorul să folosească, în afară de drumul principal-șoseaua asfaltată, drumurile de acces în întreaga comună care astăzi se constituie ca o împletitură răspândită peste întreaga suprafață a localității. Puse cap la cap acestea măsoară astăzi mai bine de cinci kilometri ușurând accesul pe orice vreme în orice colț al comunei. Metoda de construcție „cenăzeană” până în prezent dă speranțe edیلilor în ceea ce privește fiabilitatea lor. Constructorii au turnat pe margini două centuri de beton foarte rezistente la șocuri iar în mijloc au așternut straturi succesive de piatră cu nisip. Ambele materiale se găsesc din belșug în preajma comunei. Până mai ieri aceste drumuri erau inaccesibile pe vreme de ploaie sau zăpadă datorită gropilor existente în ele. Mărimea acestor gropi crea greutăți chiar tractoarelor cu remorci în deplasarea lor. Astăzi ele permit atingerea oricărui punct din comună chiar cu autoturisme. Starea lor bună în prezent se datorează și cetățenilor din aceste părți ale comunei care le protejează folosindu-le în mod civilizat.

2. Obiectivele din fonduri proprii

Consiliul local și-a asigurat venituri proprii din diferite activități sau prestări de servicii. Totalizarea lor se ridică în anul în curs la suma de 94.358.500 lei. Buni gospodari, consilierii comunali au decis ca acești bani să fie folosiți după cum urmează:

5.000.000 lei au fost destinați Dispensarului uman în vederea reparațiilor și a întreținerii acestuia;

3.000.000 lei pentru modernizarea și igienizarea pieții agro-alimentare situată în centrul comunei. astfel s-a realizat o mai veche dorință a producătorilor din localitate.

16.000.000 lei pentru modernizarea și repararea Căminului cultural;

16.000.000 lei pentru reparații curente la coloana de apă potabilă din Cenad, intervenții solicitate acut de vechimea coloanei.

Diferența a fost destinată pentru pietruirea drumurilor intravilane acțiune în curs de finalizare.

Afară de aceste obiective prevăzute la începutul anului, unele realizate sau în curs de realizare în paralel s-a finalizat amenajarea unui parc în centrul localității în locul unde mai ieri creștea troscotul.

3. Repararea unor drumuri vechi

Trecând pe drumul ce duce de la stația C.F.R. din comună înspre centrul ei, drum pietruit cu dale cu mult timp în urmă, aveai senzația că te afli în Veneția. Pe unele porțiuni de drum gropile apărute de-a lungul timpului datorită folosirii excesive a acestei căi de maximă importanță au ajuns proverbiale. Acestea toamna și iarna și deseori în anotimpul verii după ploile torențiale se umpleau cu apă creând trecătorilor impresia că fac o excursie în renumitul oraș italian. Căruțele și autoturismele apăreau ca niște autentice gondole. Lipseau gondolierii cu vocile lor de tenori-primi.

Dar iată că această porțiune de drum a intrat „în colimatorul” Primăriei care a demarat și finalizat lucrările de refacere a porțiunilor defecte din carosabil. astfel s-a degajat pământul care împiedica scurgerea apei din drum spre

șanțurile marginale drenându-se în acest mod întregul drum.

De-acum nu se vor mai strica arcurile telescoapele și caroseriile mașinilor care duminică după-masă duc „musafirii de wek-end” la gară.

4. Grijă față și de „ultimul drum”

Ani de zile în șir, sub toate legislațiile visul majorității locuitorilor, dar mai ales a celor trecuți în „vârsta a treia” a fost să construiască o cale de acces betontă din marginea comunei până la intrarea în cimitirul comunal. S-au discutat zile și săptămâni în șir timp care adunat la un loc ar putea întrece durata unui deceniu; s-au constituit diferite „comitete și comiți” în frunte cu diverși șefi, șefuleți sau alți binevoitori; s-au strâns banii necesari în urma unor ante-calculatii făcute competent sau „după ureche” de către unul sau altul. Ba, mai mult, într-o vreme s-au cumpărat și materialele necesare în cantități suficiente pentru a putea fi demarată lucrarea dar...

Și pentru că întotdeauna a existat, „un dar” lucrările nu s-au demarat, materialele s-au vândut, banii obținuți s-au împărțit celor care au contribuit la realizare acestor sume și... comitetele s-au autodizolvat. Și așa mereu, mereu timp în care „cel din urmă drum” devenise impracticabil iar cei care au pornit pe această cale fără întoarcere erau bine zdruncinați în călătoria lor.

Aproape când toată suflarea satului își luase gândul de la realizarea drumului prin construirea unei căi de beton turnată pe loc, obiectiv atât de important pentru viața socială a comunei, actualii edili ai localității și-au adus aminte de vechea dorință a consătenilor lor și fără nici un comitet, fără nici o contribuție financiară a locuitorilor „cu dare de mână”, au început și au realizat, visul vechi al consătenilor lor.

Completarea marginilor cu un rând de ploi de-o parte și de alta a alei ar „încălzi” puțin călătoriile fără întoarcere pe care din când în când le fac cenăzenii.

Nepuțința de a pune stăpânire asupra Vienei (1683), ca și răsunătoarele îngrângeri suferite la Zenta (1697) ori în 1716 la Petrovaradin, arătară Europei că otomanii au intrat într-un declin iremediabil. Alungarea turcilor din Banat nu însemna eliberarea populației autohtone române, ci înlocuirea unei dominații străine cu alta, tot străină. Ca achiziție proaspătă a Coroanei habsburgice, Banatul dobândit pe calea armelor, Eugeniu de Savoia îl va încredința contelui Claudiu Florimund Mercy, primul guvernator al Banatului. Banatul depindea nemijlocit de Consiliul aulic de război și de Camera curții vieneze. Cum era de presupus, potrivit unei decizii din februarie 1720 la acordarea oficiilor, catolicii erau preferați celor de alte confesiuni. Noul guvernator va diviza regiunea în 12 districte (reduse ulterior la 11): Becicherec, Caransebeș, Cenad, Ciacova, Lipova, Lugoj, Făget, Orșova-Almăj, Palanka-Nouă, Timișoara, Panciova și Vârșeț. Împărțite în cercuri, districtele vor fi conduse de către un administrator, secundat de mai mulți subadministatori (cu sediul în comunele fruntașe) de slujbași mai mici. La 1758, primar al Cenadului era Avram Românul, dovada elocventă că în acel timp românii formau majoritatea populației.

Urmărind persistent posesiunea faptică și veșnică a Banatului Curtea vieneză și-a pus în aplicare cu multă dibăcie planul de colonizare cu germani a acestui teritoriu, pe care așa cum am arătat îl considera drept pământ cucerit cu arma de la turci și ca atare se complăcea în credința că poate dispune asupra lui după bunul său plac. Întâia perioadă de colonizare, numită de

obicei carolină, cuprinde anii 1717-1740, cu unele intermitențe. Cei mai mulți șvabi bănățeni soseau din SV Germaniei și un număr mai mic din Austria și Bavaria, ei erau meșteri, negustori și funcționari. În 1722 au loc primele transporturi de agricultori germani. Prin colonizare s-au urmărit nu numai obiective economice, ci și militare și religioase, în primul rând întărirea elementului germanic în zona de frontieră. A doua perioadă de imigrare, cea

PAGINI DE ISTORIE CENĂZEANĂ

VREMEA GUVERNĂRII HABSBURGICE

(I)

tereziană se întinde din anul 1763 până în 1775, când NV câmpiei bănățene este colonizat sistematic. Primele familii germene care s-au așezat la Cenad la 1745 au făcut parte din rândul coloniștilor germani aduși în districtul Palanka-Nouă, în scop de a întări granița sudică a Banatului. Coloniștii au fost așezați în casele românilor, forțați de noua stăpânire să-și câștige adăpost și existența în altă parte a țării. Adevărata colonizare cu germani a Cenadului a avut loc la 1765 când baronul Laffert sau Laff colonizează aici 139 familii germane - între care și câteva franceze - din Alsacia și

Lorena, din alte părți ale Imperiului habsburgic. Noilor coloniști, statul le-a zidit, în mod absolut gratuit case confortabile din cărămidă în partea de miazăzi a comunei, ridicând deodată 3 străzi lungi și drepte de-a lungul șoselei Timișoara-Sânnicolaul Mare -Cenad. Coloniștii au primit apoi, de asemenea în mod gratuit, pământul cel mai bun din hotarul comunei, toate uneltele agricole și vitele necesare cultivării pământului. În 20 aprilie 1768, Cenadul a fost vizitat de împăratul Iosif al II-lea, însoțit de cumnatul său, principele Albert de Saxen și de secretarul său, contele Nastitz. Clima neprielnică și infecțiile au distrus multe persoane, ceea ce va constata chiar Iosif al II-lea în această primă călătorie în Banat: „pentru a face loc altora dintre coloniști, românilor li s-au luat pământurile cele mai bune, satele lor s-au făcut multe apăsări, când ei sunt totuși cei mai vechi locuitori ai țării”.

Un obiectiv similar - așezarea coloniștilor germani în mase dense, nu răsfițați între români - a urmărit și a treia colonizare, cea iosefină (1782-1787). Tot în vederea colonizării cu germani a Cenadului, scrie istoricul Szentklary, la 1762 au fost ridicate din comună cele 19 familii maghiare (imigrate aici după 1717) și așezate în Zombor. După 1762 și până la începutul secolului al XX-lea, precum dovedesc statisticile, n-a mai existat nici o familie ungurească în Cenad. În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, Cenadul intră în stăpânirea familiei Nacu, a celor doi frați români-macedoneni: Cristofor și Ciril.

(va urma)

Ioan Popovici

**M^{CENAD}
ORISEN^A****OFERĂ SPRE VÂNZARE EN GROS:**

- ◆ USTUROI,
- ◆ CEAPĂ,
- ◆ ARPAGIC,
- ◆ FASOLE,
- ◆ SOIA,
- ◆ FLOAREA-SOARELUI

PREȚURI NEGOCIABILE!**EXECUTĂ:**

**LUCRĂRI
AGRICOLE
ȘI
TRANSPORT
LA
PREȚURI
ACCESIBILE!**

ZIAR EDITAT ȘI SPONSORIZAT
DE ASOCIAȚIA AGRICOLĂ

**M^{CENAD}
ORISEN^A**

ISSN 1222-5843

COLEGIUL DE REDACȚIE**GHEORGHE ANUICHI****GHEORGHE DORAN****IOAN POPOVICI**

Culegere și paginatie computerizate.

Tiparul executat la S.C. „HELICON“ BANAT S.A. 1900 Timișoara, Calea Aradului 1